

NOTA VAN TOELICHTING

I. ALGEMEEN

1. Aanleiding

Bij de stemming in de Tweede Kamer der Staten-Generaal over het wetsvoorstel tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet (implementatie van richtlijnen en verordeningen op het gebied van elektriciteit en gas), ook wel het derde Pakket genoemd (Handelingen II 2011/12, nr. 56, item 12) werd het amendement van de leden Van der Werf en Leegte aangenomen (Kamerstukken II 2009/10, 32814, nr. 20, I en II). Sinds de inwerkingtreding op 20 juli 2012 van het tot wet verheven wetsvoorstel is zowel in artikel 7a van de Elektriciteitswet 1998 als artikel 1i van de Gaswet een experimenteerbasis opgenomen.

Op grond daarvan kan, bij wege van experiment, worden afgeweken van bepalingen in deze wetten als dat de ontwikkeling van decentrale productie, transport en levering bevordert van decentraal opgewekte elektriciteit of gas van een hernieuwbare energiebron. Binnen de grenzen van de bindende besluiten die door de Europese Unie met betrekking tot elektriciteit zijn gesteld, kunnen de afwijkingen in beginsel alle bepalingen van de Elektriciteitswet 1998 en van de Gaswet betreffen. De mogelijke afwijkingen worden bij algemene maatregel van bestuur gesteld. Dit besluit is voor wat betreft elektriciteit daarvan de uitwerking.

1.2. Context

Dit besluit maakt deel uit van de wetgevingsagenda STROOM, waarvan de integratie van de Gaswet en de Elektriciteitswet deel uitmaakt. Het voornemen is om bij deze integratie eveneens in een delegatiegrondslag voor experimenten met decentrale energieopwekking te voorzien.

1.3. Doel van dit besluit

Dit besluit beoogt burgers en bedrijven ruimte te bieden voor experimenten, die afwijken van bij of krachtens de Elektriciteitswet 1998 (hierna de wet) gestelde regels. Het doel van de experimenten is toetsen of het nodig is dat deze regels onverkort gelden voor lokale opwekking van duurzame energie.

De regels die gelden voor grootschalige vormen van energieopwekking zijn op dit moment in volle omvang van toepassing op de opwekking van lokale duurzame energie. De verwachting is dat deze regels niet in de volle omvang noodzakelijk zijn voor de opwekking van lokale duurzame energie, maar het is nog niet duidelijk in welke mate de regeldruk verminderd kan worden. Niettemin is de regering er in voldoende mate van overtuigd dat bij projecten tot 10.000 afnemers en een maximum aan opwekkingscapaciteit van 5 MW uitgevoerd door coöperatieve verenigingen en verenigingen van eigenaars in enige mate van de bestaande regelgeving kan worden afgeweken om experimenten te kunnen starten. Door deze experimenten kan worden gezien hoe effectief deze organisaties zijn bij het opwekken van duurzame energie en wat de effecten zijn op leveringszekerheid en transportzekerheid van elektriciteit.

De begrenzing van deze experimenten is zodanig gesteld dat de projecten overzichtelijk blijven. Ook wordt hiermee de algemene betrouwbaarheid en veiligheid van de elektriciteitsvoorziening gewaarborgd, waarbij wordt opgemerkt dat de borging van de elektriciteitsvoorziening binnen de projecten de verantwoordelijkheid is van de deelnemers aan het project.

In dit besluit is niet voorzien in experimenten met betrekking tot de Gaswet. Reden daarvan is dat vooralsnog niet is gebleken van wel omschreven plannen voor experimenten, waarvoor een algemene maatregel van bestuur dienstig zou kunnen zijn.

In de komende vier jaar zal worden gezien of dit besluit waarin wordt afgeweken van de Elektriciteitswet 1998 experimenten mogelijk heeft gemaakt, waarin het gebruik van elektriciteit, vergeleken met soortgelijke gebruikssituaties, daadwerkelijk heeft geleid tot

- a. meer toepassing van duurzame energie of warmtekrachtkoppeling op lokaal niveau en
- b. efficiënter gebruik van de beschikbare energie-infrastructuur en
- c. meer betrokkenheid van energiegebruikers bij hun energievoorziening.

Vervolgens zal de minister de resultaten van de experimenten beoordelen.

Bij die beoordeling worden de door de wet te beschermen belangen en de in de wet tot uitdrukking gebrachte verantwoordelijkheid van netbeheerders, producenten en leveranciers betrokken met betrekking tot:

- a. de betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening, waaronder:
 - 1°. het verzekeren van het transport van elektriciteit van en naar de verschillende groepen afnemers zoals producenten en verbruikers,
 - 2°. het verzekeren van het afleveren van elektriciteit zonder discriminatie tussen afnemers, waaronder het beschermen van afnemers tegen mogelijk misbruik van de monopolie macht die de wettelijk aangewezen netbeheerder heeft,
- b. de betaalbaarheid van de elektriciteitsvoorziening,
- c. de veiligheid van de elektriciteitsvoorziening en met het oog op het milieubelang verantwoorde elektriciteitsvoorziening,
- d. de bescherming van consumenten.

De beoordeling van de doeltreffendheid en de effecten van de experimenten wordt met een standpunt over de voorzetting van de projecten, anders dan als experiment, aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal voorgelegd (artikel 7a, vierde lid, van de wet).

1.4. Voortraject

De Minister van Economische Zaken heeft belangenorganisaties en deskundigen uitgenodigd om uiteen te zetten welke knelpunten men ervaart bij het naleven van de wet bij het starten en uitvoeren van projecten op het gebied van lokale energieopwekking en -gebruik.

De geconsulteerde belangenorganisaties en deskundigen hebben tal van initiatieven en projecten aangedragen op het gebied van duurzame elektriciteit. Op het gebied van duurzaam ('groen') gas zijn geen opmerkingen gemaakt. Op grond hiervan is voor nu afgezien van een besluit voor experimenten in het kader van de Gaswet.

De initiatieven en projecten die door de belangenorganisaties en deskundigen naar voren zijn gebracht hebben de volgende gemeenschappelijke kenmerken:

- a. Er is sprake van gezamenlijk beheer van de productiemiddelen voor duurzame elektriciteit (zoals zonnepanelen en windmolens) door energiegebruikers.
- b. Men wil de lokale productie zelf kunnen leveren aan de deelnemers.
- c. Men wil het gebruik van de lokaal opgewekte energiedragers maximaliseren door de energievraag aan te passen aan het aanbod (door o.a. vraagbeïnvloeding en opslag). Daarvoor zou het praktisch zijn als het gehele lokale energiesysteem (productie, distributie en gebruiksbeïnvloeding) kon worden ondergebracht in één organisatorische eenheid.
- d. Vermoed wordt dat geïntegreerde lokale energiesystemen (op den duur) tot kostenvoordelen kunnen leiden en men vraagt de mogelijkheid om de lokale kosten en baten middels een eigen tariefsysteem, facturering en afrekening voor het elektriciteitsnet aan de afnemers in rekening te brengen.

Binnen de huidige wettelijke regels is dit alles, zonder algemene maatregel van bestuur voor experimenten, niet mogelijk:

- a. Gezamenlijk beheer van productiemiddelen is toegestaan, maar productie en levering enerzijds en transport en netbeheer van energie anderzijds zijn in de huidige wetgeving aan verschillende partijen toebedeeld, waardoor de gevraagde integrale bedrijfsvoering niet mogelijk is.
- b. Wie energie levert aan kleinverbruikers heeft daarvoor een vergunning nodig, met de vergunningvoorschriften en het toezicht dat daarbij hoort. Zo staan de tarieven en voorwaarden onder toezicht van de Autoriteit Consument en Markt.
- c. Voor het beheer van een distributienet, hoe klein ook, is het aanwijzen van een netbeheerder wettelijk verplicht; de aangewezen netbeheerder heeft de verplichting een aantal wettelijk taken uit te voeren (met name artikel 16 van de wet) onder toezicht van de Autoriteit Consument en Markt.

De geconsulteerde belangenorganisaties en deskundigen vragen om het mogelijk te maken dat voor deze en soortgelijke door hen genoemde activiteiten van de wet kan worden afgeweken,

omdat deze naar hun oordeel belemmerend werken op de verdere ontwikkeling van lokale duurzame elektriciteitsproductie.

1.5. Voorwaarden voor het toestaan van experimenten

Met artikel 7a van de wet is volgens de toelichting bij het amendement Van der Werf-Leegte (Kamerstukken II 2011/12, 32814 nr. 20) "binnen de kaders die in het artikel zijn neergelegd (...) niets uitgesloten" en kan "buiten de bestaande wettelijke kaders (...) worden geëxperimenteerd". Niettemin is bij de vaststelling van dit besluit rekening gehouden met de bij wet als beschermenswaardig geachte belangen. Zij het dat in experimentele situaties waarvoor dit besluit ruimte biedt, bescherming op een andere wijze kan worden gegarandeerd dan de bescherming die de wet biedt.

Zo wordt het belang van de consument gewaarborgd in de zeggenschap die de consument zelf kiest door deel te nemen in een coöperatie of vereniging van eigenaren. De leden van de vereniging zijn producent, leverancier, netbeheerder en consument tegelijk en kunnen elkaar in verenigingsverband aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor productie, levering en netbeheer.

Door de aanvraag van een ontheffing voor een experiment onttrekt een vereniging van consumenten zich aan de gevolgen van de verplichting van leveranciers en netbeheerders om het belang van de consument te beschermen.

In ruil daarvoor herneemt de burger zijn vrijheid door een aanvraag om ontheffing in te dienen en zijn eigen verantwoordelijkheid te dragen voor elektriciteitsopwekking.

Deze herkrege vrijheid is begrenst in de reikwijdte van artikel 7a van de wet en de reikwijdte van bindende besluiten van de Europese Unie die in artikel 7a van de wet expliciet zijn uitgesloten.

1.6. Begrenzing in bindende besluiten, genomen door de Raad van de Europese Unie, het Europees parlement en de Raad gezamenlijk of van de Europese Commissie

Bij iedere mogelijke afwijking van de wet is steeds bezien of de gevraagde afwijking van de bij of krachtens de wet gestelde regels in overeenstemming is met bindende besluiten genomen door de Raad van de Europese Unie, het Europees parlement en de Raad gezamenlijk of van de Europese Commissie. Het gaat om regels die zijn gesteld met betrekking tot de vrijheid van leverancierskeuze ('derdentoeegang') en om afnemersbescherming (redelijke tarieven en voorwaarden). Ook is bezien of de mogelijke afwijkingen strijdig zouden zijn met de hoofdlijnen van de geldende regels voor marktordening. Daarbij gaat het vooral om de onafhankelijkheid van de netbeheerder en het verbod voor netbeheerders om activiteiten in concurrentie uit te voeren. Dit besluit staat geen afwijking toe in strijd met die regels. Zo bepaalt artikel 7, derde lid, eerste alinea, van richtlijn 2009/72/EG, dat lidstaten ervoor zorgen dat er specifieke vergunningprocedures bestaan voor kleine gedecentraliseerde productie, waarbij rekening wordt gehouden met hun beperkte grootte en potentiële effect. Dit besluit hanteert als vergunningprocedure een specifieke ontheffingsprocedure, waarbij rekening wordt gehouden met het bijzondere karakter van experimenten met decentrale opwekking van duurzame elektriciteit. Met de overeenkomstige toepassing van artikel 20 van de wet inzake toepassing van de Belemmeringenwet privaatrecht wordt toepassing gegeven aan het bepaalde in de derde alinea van artikel 7, derde lid, van richtlijn 2009/72/EG dat specifieke regels voor grondgebruik op niet discriminerende wijze worden vastgesteld.

De lidstaat mag volgens artikel 26, vierde lid, van richtlijn 2009/72/EG toestaan dat een geïntegreerd elektriciteitsbedrijf wordt gevormd dat tot een maximum van 100.000 afnemers bedient of kleine geïsoleerde systemen bedient. Dit besluit is met dat artikel in overeenstemming nu de experimenten zijn beperkt tot:

- a. een maximum van 10.000 afnemers voor projecten en
- b. een maximum van 500 afnemers voor een klein geïsoleerd systeem.

Tevens is bezien hoe dit besluit zich verhoudt tot onderdelen van bindende besluiten van de Europese Unie met betrekking tot bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen.

Zo stelt artikel 16, eerste lid, van richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG

(PbEU 2009, L 140) dat lidstaten passende maatregelen nemen om "ontwikkeling van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen te bevorderen". Dit besluit bevordert deze ontwikkeling door experimenten toe te staan die afwijken van de wet om te bezien in hoeverre wettelijke regels een belemmering vormen voor decentrale opwekking van duurzame elektriciteit.

Volgens artikel 36, aanhef en onderdelen d en e, van richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van Richtlijn 2003/54 (PdEU 2009, L 211) (hierna: richtlijn 2009/72/EG) is de regulerende instantie, dat wil zeggen in Nederland de Autoriteit Consument en Markt, gehouden bij te dragen aan de integratie van kleinschalige productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen in distributienetwerken. Daartoe voorziet deze richtlijn in artikel 37, eerste lid, onderdeel a, onder meer in de bevoegdheid tot het goedkeuren van de berekeningsmethode van de tarieven en wordt deze bevoegdheid in artikel 13 van dit besluit met betrekking tot de tarifiering door verenigingen van de opgewekte elektriciteit aan de Autoriteit Consument en Markt verleend. Ook het toezicht door de Autoriteit Consument en Markt op de uitvoering van de krachtens dit besluit verleende ontheffingen krachtens artikel 5a, eerste lid, eerste zinsdeel, van de wet draagt bij aan de integratie van kleinschalige productie van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen in distributienetwerken, bijvoorbeeld in het geval een netbeheerder niet meewerkt met de uitvoering van de ontheffing.

2. Contouren van dit besluit

In overeenstemming met artikel 7a, derde lid, van de Elektriciteitswet is in dit besluit bepaald:

- voor welke categorieën afnemers de afwijkingen gelden (§ 2.1);
- de omvang van de betrokken groepen afnemers (§ 2.2);
- welke afwijkingen van de wet zijn toegestaan (§ 2.3);
- het aantal experimenten (§ 2.4);
- de maximale experimentduur (§ 2.5);
- hoe de experimenten na afloop geëvalueerd worden (§ 2.6).

Daarnaast wordt hier aangegeven hoe mijn eigen evaluatie van de experimenten zal plaatsvinden. Tenslotte wordt een evaluatiemoment voor dit besluit aangegeven.

2.1. Categorieën afnemers

De regering heeft er voor gekozen primair, de groep kleinverbruikers als object voor dit besluit te kiezen en binnen die groep te differentiëren naar consumenten en andere kleinverbruikers. De overweging daarbij is, dat er voor kleinverbruikers geen andere aangepaste reguleringsvormen toepasbaar zijn, zoals de regels rond de 'directe lijn' en het 'gesloten distributie systeem' (artikel 1, eerste lid, onderdeel a en subonderdeel 2, respectievelijk artikel 15 van de wet) die gelden voor andere categorieën afnemers. Beide staan echter niet de bediening van kleinverbruikers toe. De groep "kleinverbruikers" is nader gedifferentieerd naar 'in hoofdzaak consumenten' en andere kleinverbruikers.

De aanduiding 'in hoofdzaak' wordt in 2.2. nader toegelicht; over de term 'consumenten' het volgende. In de bestaande energieregelgeving wordt alleen het (technische) begrip 'kleinverbruiker' gehanteerd, dat gebaseerd is op een aansluiting van 3*80A.

Dit begrip is ruimer dan de definitie van 'consument'. Dit besluit gaat uit van het begrip 'consument' te hanteren in overeenstemming met artikel 5, eerste lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek. Deze aanduiding sluit ook beter aan op Europese regelgeving. Het ligt in het voornemen om deze begripsaanduiding ook in de rest van de energiewetgeving op te nemen.

De reden waarom de regering de nadruk legt op betrokkenheid van consumenten is de volgende. Door technische ontwikkelingen wordt het voor energieconsumenten steeds aantrekkelijker, op lokaal niveau zelf (duurzame) elektriciteit te produceren. De rollen van consument en die van producent (er wordt als gesproken van 'prosumenten') gaan daardoor steeds vaker door elkaar lopen. Voor het energiesysteem als geheel en voor het bereiken van de doelen van het energiebeleid is deze ontwikkeling gunstig:

- a. de combinatie van productie en gebruik kan leiden tot meer energiebewustzijn, met een positieve invloed op energiebesparing en op de hoeveelheid gebruikte duurzame energie;
- b. door de productie van energie dicht bij het gebruik kunnen netverliezen lager zijn;

- c. door de afstemming van elektriciteitsgebruik op de beschikbare (duurzame) productie kan de piekbelasting van de elektriciteitsnetten dalen, met besparingen op onderhoud en vervangingsinvesteringen als gevolg.

De experimenten als gevolg van dit besluit hebben tot doel te bezien in welke mate en onder welke voorwaarden de verwachte voordelen zich daadwerkelijk zullen voordoen.

2.2. Omvang van de betrokken groepen afnemers

Over de omvang van de projecten en de in verband met de betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening en bescherming van consumenten bij de omvang geldende criteria is in de voorbereiding van dit besluit (zie paragraaf 1.4) gesproken met belangenorganisaties en deskundigen.

Alles overwegende is er toe besloten twee soorten projecten met een verschillende omvang mogelijk te maken. Het onderscheidende element tussen deze soorten van projecten is de verbinding met het net van de netbeheerder:

- a. 'Kleine' experimenten, bestaande uit ten hoogste 500 afnemers met één verbinding aan een net van een netbeheerder, een zogenoemd projectnet. Binnen het projectnet mag, bij wijze van experiment, productie, levering en netbeheer gecombineerd worden.
- b. 'Grote' experimenten, tot 10.000 afnemers. Deze projecten zijn gelegen binnen het net van een netbeheerder.

2.2.1. 'Kleine' experimenten: projectnetten

De kern van een 'klein' experiment is het zogeheten 'projectnet'. De minister stelt het aantal experimenten vast, waarvoor een ontheffing kan worden verstrekt. Het voornemen is gedurende vier jaar toe te staan dat in beginsel tien experimenten per jaar in uitvoering worden genomen, derhalve in totaal 40 experimenten. De reden hiervoor is dat de uitvoeringslasten beheersbaar blijven en er voldoende informatie op tafel komt om te besluiten over vervolgstappen.

Aan een projectnet worden ten hoogste 500 afnemers aangesloten via één aansluiting aan het net van de regionale netbeheerder. Het begrip 'projectnet' sluit hiermee aan bij het wettelijke systeem van een gesloten distributiesysteem dat in de artikelen 1, eerste lid, onderdeel aq, en 15 van de wet is geregeld.

De regering acht dit een overzichtelijk systeem.

Gereguleerd en onafhankelijk netbeheer is een groot goed. Daarmee wordt non-discriminatoire toegang tot de netten gewaarborgd tegen transparante voorwaarden. De regering acht deze hoofdregel van cruciaal belang in de energievoorziening. In een projectnet wordt evenwel de mogelijkheid geboden experimenten uit te voeren die integrale bedrijfsvoering door een combinatie van productie, levering en netbeheer mogelijk maakt. Voorwaarde is wel dat de beheerder van het projectnet altijd de vrije leverancierskeuze van afnemers waarborgt door andere leveranciers toegang tot zijn net te verlenen (derdentoeegang). Tenslotte is het van belang dat goed wordt geregeld hoe deze dienstverleningscontracten kunnen worden beëindigd, in het geval een deelnemer een andere keuze maakt of wanneer het experiment voortijdig wordt gestopt. Dit laatste dient overigens primair privaat geregeld te worden, niet via dit besluit.

2.2.2. 'Grote' experimenten

Naast de 'kleine experimenten' maakt dit besluit experimenten van een grotere omvang mogelijk. Gedurende vier jaar kunnen 10 van deze 'grote' experimenten tot een maximum van 10.000 afnemers in uitvoering worden genomen, derhalve in totaal 40 experimenten. Door het grotere aantal afnemers zal er waarschijnlijk een grotere variëteit aan afnemers zijn, waardoor er andere leereffecten kunnen optreden dan bij 'kleine' experimenten.

De omvang van 'grote experimenten' is zo gekozen dat de afstemming van vraag en aanbod van elektriciteit binnen een experiment met behulp van diverse duurzame productietechnieken (zon PV, wind, WKK) mogelijk is. Bij een gemiddeld verbruik van 4 MWh per afnemer (ruim het verbruik van een gemiddelde consument), een omvang van maximaal 10.000 afnemers en een op te wekken vermogen van maximaal 5 MW is het bijvoorbeeld mogelijk om opwekking door een fotovoltaïsche installatie te combineren met een gemeenschappelijke windmolen. Het maximale

productievermogen is daarnaast gekoppeld aan het aantal afnemers binnen een experiment, vanuit de gedachte dat productie bovenal plaatsvindt om te voldoen aan de vraag van deelnemende afnemers.

Het maximum van 10.000 afnemers voor 'grote' experimenten komt bovendien overeen met de schaal van een dorp of een wijk. Op deze schaal zullen de voor- en nadelen van een lokale energievoorziening zich waarschijnlijk goed kunnen manifesteren, zodat de beoordeling van de experimenten tot conclusies voor de regelgeving kan leiden.

Als voorwaarde aan een 'groot' experiment stelt de regering dat het experiment, niettegenstaande het eenvormige gebruiksprofiel van consumenten, in hoofdzaak (ten minste 80 %) betrekking moet hebben op consumenten. De overige 20 % afnemers kan uit kleinverbruikers met een aansluiting van niet meer 3*80A bestaan die niet tot de categorie consumenten behoren, zoals kleine bedrijven. Deze eis is noodzakelijk om de belasting van het net van de regionale netbeheerder in het experimenteergebied in verband met de betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening beperkt te houden. Daarbij wordt het niet toegestaan om productieinstallaties voor elektriciteit met een gezamenlijk vermogen van meer dan 5 MW aan het net te verbinden.

De regering acht een omvang van meer dan 10.000 afnemers, een groter aan het net aangesloten gezamenlijk vermogen dan 5 MW of een hogere aansluitwaarde dan 3*80A van de aansluiting van deze afnemers niet verantwoord in verband met het experimentele karakter van dit besluit. Onder deze voorwaarden worden geen effecten verwacht op de elektriciteitsvoorziening als geheel. De regering heeft daarbij het belang van de betaalbaarheid van de elektriciteitsvoorziening en de positie van netbeheerders en producenten in verband met programmaverantwoordelijkheid meegewogen.

De regering benadrukt dat het netbeheer in zulke 'grote' experimenten onafhankelijk blijft van productie en levering. Netbeheerders hebben geen zeggenschap in de vereniging die decentraal elektriciteit opwekt. Wel krijgen netbeheerders en andere partijen de gelegenheid om aan het experiment bij te dragen. Deze gelegenheid wordt geboden, omdat de betrokkenheid van netbeheerders in het belang is van de betrouwbaarheid en veiligheid van het net en daarmee ook in het belang is van de deelnemers aan een experiment.

De deelnemers aan een experiment kunnen daarbij gebruik maken van hun professionele ervaring, waardoor de risico's tijdens het experiment en het risico op mislukking afnemen. Bovendien kan door betrokkenheid van de netbeheerder zeker worden gesteld, dat het experiment na afloop op een redelijke manier kan worden overgedragen.

2.3. Toegestane afwijkingen van de wet

De gevraagde afwijkingen van de bestaande regels wordt uitsluitend mogelijk gemaakt voor projecten waarin de deelnemers gezamenlijk zeggenschap kunnen uitoefenen, onder meer over de tarieven (artikelen 13 en 14, onderdeel b) en voorwaarden (artikel 2, tweede lid, van dit besluit in samenhang met het artikel 26b, eerste lid van de wet). Om dit te bereiken stelt de regering als voorwaarde dat de experimentele projecten de rechtsvorm van een coöperatie of Vereniging van Eigenaren (VvE) kiezen. Door de directe zeggenschap van de deelnemers kunnen zij hun eigen verantwoordelijkheid waarmaken en kan het toezicht door de toezichthouder beperkt blijven. Met dit besluit worden de hierna volgende afwijkingen van wet- en regelgeving mogelijk.

2.3.1. Afstemmen van aanbod en vraag

In 'kleine' experimenten mag het beheer van het projectnet worden gecombineerd met productie en levering aan de afnemers in dat gebied, met als doel de inrichting en bedrijfsvoering van het lokale energiesysteem te optimaliseren. Die optimalisatie kan ook in 'grote' experimenten plaats vinden, maar daar dient het netbeheer onafhankelijk te blijven van productie en levering. Het optimaliseren van aanbod en vraag kan door technische voorzieningen dan wel door financiële prikkels. Wat het eerste betreft valt te denken aan lokale productie (uit duurzame energiebron dan wel uit WKK), aan ICT en aan opslagvoorzieningen, zoals accu's van elektrische voertuigen of warmtebuffers. Wat het tweede betreft valt te denken aan specifieke tariefsystemen waarmee de aanpassing van energievraag aan het momentane aanbod ('vraagsturing') wordt beloofd. Dit besluit maakt het experimenteren met zulke afwijkende tariefsystemen mogelijk (artikel 13).

2.3.2. Aanleg van het net

Indien nodig kan het worden toegestaan dat een projectnet wordt aangelegd door een andere partij dan de voor dat gebied aangewezen regionale netbeheerder, bijvoorbeeld bij de aanleg van een nieuwe wijk. De regering verwacht dat netbeheerders in de regel deze netten zullen aanleggen, maar het besluit sluit niet uit dat initiatiefnemers zelf hiertoe kunnen overgaan. Er wordt dan wel van de initiatiefnemers verwacht dat zij hun net aanleggen volgens de geldende technische specificaties; dit om de regionale netbeheerder in staat te stellen het net zonder veel moeite in beheer over te nemen wanneer het experiment ten einde is gekomen.

2.3.3. Beheer van het net

Ten aanzien van het beheer van het net onderscheidt de regering twee elementen. Enerzijds gaat het om aanleg en onderhoud van de technische componenten ('asset management') van het net, anderzijds om het geleiden van energiestromen, dempen van piekbelasting en vraagbeïnvloeding, al dan niet door middel van nieuwe ICT ('system operation'). Dit besluit maakt het mogelijk om, bij wijze van experiment, deze twee elementen te onderscheiden. Bij de projectnetten kunnen beide functies door een andere partij dan de regionale netbeheerder worden vervuld, bij de 'grote' experimenten kan de 'system operation' worden uitgevoerd door een derde maar blijft het 'asset management' in handen van de regionale netbeheerder.

2.3.4. Tarieven en voorwaarden

In de experimenten kan worden afgeweken van de wettelijke bepalingen ten aanzien van tarieven (artikel 2, tweede lid, en 13 van dit besluit in samenhang met de artikelen 26b, 27, 28, eerste en tweede lid, 29 en 30 van de wet) en voorwaarden (artikel 2, tweede lid, van dit besluit in samenhang met het artikel 26b, eerste lid van de wet). Het voordeel hiervan kan zijn dat de baten en kosten die voortvloeien uit de specifieke functionaliteiten van het experiment, op een redelijke manier verrekend worden met de deelnemers. Het kan bijvoorbeeld gaan om baten als gevolg van een lagere piekbelasting (en navenant lagere netinvesteringen) of om specifieke tarieven voor afnemers die deelnemen aan vraagsturing. Ook een betere benutting van de duurzaam geproduceerde elektriciteit door de vraagsturing kan tot baten leiden. die gevolgen hebben voor de tarieven voor de afnemers die aan het project deelnemen.

Met dit besluit wordt bij wijze van experiment bovendien een andersoortige tariefregulering mogelijk, waarin de ACM alleen de methode tot vaststelling van de tarieven goedkeurt en niet de tarieven zelf (artikel 13). Hiermee wordt een zo eenvoudig mogelijke procedure gehanteerd. Dit beperkt de werklust voor de vereniging en de ACM bij het vaststellen van tarieven voor decentrale opwekking van elektriciteit.

2.3.5. Leveranciersvergunning en -verplichtingen

De vereniging is de lokale leverancier in het experimentgebied. De vereniging heeft daartoe een vergunning als bedoeld in artikel 95a, eerste lid, van de wet (artikel 14, aanhef), waaraan voorschriften kunnen worden verbonden en die in voorkomend geval kan worden ingetrokken (artikel 14, onderdeel c). De vereniging is niet gehouden om ook buiten het experimentgebied te leveren (artikel 14, onderdeel a). Als keerzijde van deze afwijking van de wet vloeit uit de positie van de vereniging als lokale leverancier voort dat de vereniging alleen aan de deelnemers van het experiment levert en de nodige betalingen voor systeemdiensten op zich neemt.

Een leverancier, die op verzoek van een afnemer in het experimenteergebied elektriciteit levert (derden-toegang), is niet verplicht om alle bedragen als gevolg van wettelijke taken te factureren (artikel 15). De vereniging is daarvoor verantwoordelijk. De landelijk netbeheerder brengt het tarief voor systeemdiensten voor het project bij de vereniging in rekening.

Hiermee zijn verplichtingen die de wet oplegt, verdeelt over verschillende partijen, namelijk de vereniging en de leverancier die in voorkomend geval op verzoek van een afnemer elektriciteit levert. Uit overleg met verschillende deskundigen is gebleken dat dit administratief uitvoerbaar is.

2.3.6. Producentenverplichting

De vereniging heeft productie-installaties in het experimenteergebied in beheer. De vereniging fungeert als producent. Deze producent levert aan de leverancier in het experimenteergebied en kan eventuele overschotten ook aan leveranciers buiten het experimenteergebied aanbieden. De producent draagt programmaverantwoordelijkheid en mag slechts productie-installaties tot een

maximaal gezamenlijk vermogen van 5 MW aan het net verbinden. Hiermee wordt voorkomen dat de vereniging als grootschalige productie-installatie gaat functioneren.

2.4. Aantal en rangschikking van experimenten

Artikel 7a van de wet stelt dat in het besluit het aantal situaties wordt bepaald waarin een afwijking is toegestaan. Er moet daarbij een afweging worden gemaakt tussen het aantal verwachte experimenten, hun diversiteit en het daarmee te bereiken leereffect enerzijds, en een beperking van uitvoeringslasten anderzijds. De regering heeft gekozen voor een tendersysteem om per jaar in beginsel 10 'grote' experimenten te selecteren, waarvoor een ontheffing wordt verleend. Voor een tendersysteem is gekozen om de meest vernieuwende projecten door te laten gaan. Het aantal 'kleine' experimenten of 'projectnetten' wordt bij het besluit tot openstelling van de tender aan een nader te bepalen maximum gebonden; het uitgangspunt is een maximum van tien projecten per jaar. De minister beoordeelt deze projecten op volgorde van binnenkomst. Door de specifieke voorwaarden aan een projectnet zullen er naar verwachting minder aanvragen ingediend worden en zullen deze projecten meer eenvormig zijn. Een arbeidsintensieve vergelijking van projecten door Agentschap NL is daarom niet nodig. Bovendien ontlast deze werkwijze ook de administratieve last voor de initiatiefnemers van deze 'kleine' experimenten. Dit ontslaat de initiatiefnemer overigens niet zich rekenschap te geven van de criteria op basis waarvan het experiment zal worden beoordeeld..

Jaarlijks wordt een tender uitgeschreven door Agentschap NL namens de Minister van Economische Zaken. Agentschap NL beoordeelt de voorstellen, maar de verantwoordelijkheid voor de uitvoering ligt bij de indiener van de aanvraag om ontheffing. Om voor de status 'experiment' in aanmerking te komen, voldoet de aanvraag aan de volgende criteria:

- a. De gevraagde ontheffingen zijn essentieel en doorslaggevend voor het welslagen van het experiment en kunnen niet krachtens een ander artikel van de Elektriciteitswet 1998 worden verleend, zoals bijvoorbeeld artikel 15 van de wet voor een gesloten distributiesysteem.
- b. Alle afnemers zijn aangesloten op een midden- of laagspanningsnet van dezelfde regionale netbeheerder.
- c. De transport- en leveringszekerheid van elektriciteit is voor alle deelnemers gegarandeerd.
- d. Het project voldoet aan de eisen die gelden voor een veilige elektriciteitsvoorziening en bevat voldoende waarborgen voor de bescherming van consumenten en het milieu.
- e. De afnemers zijn allen lid van een vereniging met gelijke verenigingsrechten;
- f. De vereniging is:
 - eigenaar van de productiemiddelen voor duurzame elektriciteit;
 - bepaalt de voorwaarden en tarieven voor levering middels een 'modelcontract' dat de goedkeuring kan verwerven van de Autoriteit Consument en Markt;
 - heeft aantoonbaar de nodige organisatorische, financiële en technische kwaliteiten voor het uitvoeren van zijn taak.
- g. Het is aannemelijk dat de leden van de vereniging de kosten van het project op korte en middellange termijn kunnen dragen.
- h. Er worden afdoende voorzieningen getroffen:
 - Voor het geval een afnemer elektriciteit wil afnemen van een andere leverancier dan de vereniging ('derdentoeegang').
 - Om het project na afloop te kunnen overdragen aan een netbeheerder en betrokken leveranciers.

Voorstellen voor 'grote' experimenten die volgens bovenstaande toelatingseisen in aanmerking komen, worden vervolgens gerangschikt naar de mate waarin aanvragers aannemelijk maken dat:

- a. het gebruik van duurzame energie in het experimenteergebied significant hoger zal zijn dan elders in ons land, waarbij in het geval van warmtekrachtkoppeling aannemelijk gemaakt wordt dat de totale (elektriciteit en warmte) benutting van energiebronnen significant uitstijgt boven de in Nederland gangbare benutting van elektriciteit en warmte;
- b. in het netwerk van het experimenteergebied significant minder zware (piek-) belasting optreedt dan bij een vergelijkbare conventionele energievoorziening door het synchroniseren of sturen van vraag en aanbod;
- c. het project in Nederland herhaalbaar is,

- d. kan leiden tot een significant grotere betrokkenheid van consumenten die deelnemen bij de gezamenlijke energievoorziening dan elders in Nederland;
- e. het project bijdraagt aan het verwerven van nieuwe kennis.

2.5. Maximale experimentduur

De specifieke bepalingen, die op grond van dit besluit zijn vastgesteld, gelden gedurende de gehele looptijd van het experiment. Vooraf is niet te volledig te voorzien, welke investeringen nodig zijn om een experiment uit te kunnen voeren. Om die reden is niet de werking van dit besluit in de tijd beperkt, maar heeft de regering diverse voorzieningen getroffen om de duur van experimenten te beperken:

- a. Artikel 2 van dit besluit beperkt het verlenen van ontheffingen tot vier jaar na de inwerkingtreding. Na vier jaar worden derhalve geen ontheffingen meer verleend, zodat er geen experimenten meer bij komen.
- b. De ontheffingen hebben een geldingsduur van tien jaar (artikel 16, eerste lid). Op grond van het gehouden vooroverleg heeft de regering deze termijn redelijk geacht. Een verlenging van die termijn is mogelijk op grond van de economische levensduur van de componenten waarin, speciaal voor het experiment, is geïnvesteerd.
- c. Indien blijkt dat voor de uitvoering van het experiment een langere duur dan tien jaar nodig is, kan daartoe met artikel 16, tweede lid, in worden voorzien in het geval:
 - 1°. voor uitvoering van het experiment geen wettelijke voorzieningen zijn getroffen en beëindiging van het experiment in redelijkheid niet gevergd kan worden of
 - 2°. voor de investeringen die voor het experiment zijn gedaan een langere afschrijvingstermijn tegen economische waarde geldt dan tien jaar. Voor zover in de experimenten sprake is van de overdracht van netten kan worden teruggegrepen op het bestaande wettelijke kader waarin voorzien is in regels om tot de waardebepaling van een net te komen.
- d. Artikel 9, onderdeel i, voorziet in de intrekking van een ontheffing voor een project dat geen of slechts een geringe bijdrage levert aan ontwikkelingen op het gebied van decentraal opgewekte duurzame elektriciteit of elektriciteit opgewekt in een installatie voor warmtekrachtkoppeling.

2.6. Monitoring, beoordeling en evaluatie

De regering maakt onderscheid tussen de monitoring en beoordeling van de experimenten en de evaluatie van dit besluit.

2.6.1 Monitoring en beoordeling van de experimenten

De voortgang van de experimenten wordt gemonitord. Met het oog daarop wordt van de initiatiefnemers van het experiment gevraagd, metingen te (laten) verrichten aan de hand waarvan de bereikte resultaten kunnen worden nagegaan. Ook wordt van de initiatiefnemers gevraagd om een vergelijkbare verbruikssituatie, maar dan zonder de verleende ontheffing, aan te wijzen. Het oordeel over het welslagen van alle experimenten zal worden geveld aan de hand van dezelfde criteria als de criteria die zijn gesteld voor de rangschikking van "grote" projecten.

2.6.2. Evaluatie van dit besluit

De beperking in artikel 2 van dit besluit van het verlenen van ontheffingen tot vier jaar na de inwerkingtreding, is een natuurlijk moment om aan het eind van die periode, dus na vier tenderrondes, te bezien in hoeverre dit besluit aan zijn verwachtingen voldoet.

Dit houdt in dat de regering zal laten onderzoeken in hoeverre er een voldoende aantal voorstellen en voldoende verschillende voorstellen voor experimenten uit de markt zijn gekomen. Desgewenst kan, indien er meer experimenten nodig zijn, na wijziging van artikel 2 van dit besluit in nieuwe tenderrondes worden voorzien.

De minister zal nadat de verslagen van de afloop van de experimenten van de eerste tender zijn ontvangen en bestudeerd, ongeveer vier en half jaar na de start van het eerste experiment, een oordeel over de voortgang van alle experimenten aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal zenden. Dit oordeel zal de minister baseren op de mate waarin, als gevolg van de bepalingen van het experiment:

- a. met de toepassing van duurzame energie de benutting van energiebronnen of in het geval van toepassing van warmtekrachtkoppeling de totale benutting van energiebronnen in de

- vorm van elektriciteit en warmte, in het experimenteergebied significant hoger is geweest dan in vergelijkbare situaties in Nederland;
- b. in het netwerk van het experimenteergebied significant minder zware piekbelastingen of andere vormen van netbelasting zijn opgetreden dan in vergelijkbare situaties met een conventionele energievoorziening;
 - c. deelnemers aan het experiment een significant grotere betrokkenheid hebben bij de (gezamenlijke) energievoorziening dan elders in Nederland.

Op grond van dit oordeel zal de minister aangeven of en hoe een experiment, mede in het licht van de te beschermen belangen en de in de wet tot uitdrukking gebrachte verantwoordelijkheid van netbeheerders, producenten en leveranciers als bedoeld paragraaf 1.3, anders dan als experiment kan worden voortgezet, zoals artikel 7a, vierde lid, van de wet van de minister vergt, en tot een afweging komen in de bredere beleidscontext van het energiesysteem.

3. Structuur van dit besluit

De in paragraaf 2.3 genoemde afwijkingen van de wet zijn in dit besluit op de volgende wijze uitgewerkt.

3.1 De ontheffing

Krachtens artikel 2 van dit besluit kan de Minister van Economische Zaken ontheffing verlenen van bepalingen van de wet die te maken hebben met netbeheer. Er wordt voor een project geen netbeheerder aangewezen. De houder van de ontheffing van een 'groot' project werkt samen met de netbeheerder. De houder van de ontheffing van een klein project is eigenaar van het projectnet. De regionale netbeheerder is de netbeheerder als bedoeld in de wet, tenzij bij de ontheffing in de overdracht van een taak is voorzien.

3.2 Afwijking van de wet indien een ontheffing is verleend

Het project, dat in de aanvraag is omschreven, waarvoor ontheffing is verleend en de daarbij gegeven voorschriften alsmede de artikelen 10, 12 en 13 zijn bepalend voor de verplichtingen van de houder van de ontheffing met betrekking tot netbeheer.

Met artikel 10 zijn een groot aantal bepalingen op projecten van overeenkomstige toepassing verklaard. Het eerste, tweede en derde lid gelden voor alle projecten. Het vierde lid is alleen van toepassing op projecten met een projectnet. Dit artikel regelt niet voor alle bepalingen van de wet de verhouding tussen de ontheffing en de wet. Om enige mate overzichtelijkheid te behouden bleek het nodig de verhouding tussen de ontheffing en de wetsbepalingen materieel uit te schrijven in de artikelen 3, tweede lid, 4, eerste, derde en vierde lid, 7, onderdelen a, h, y en z, en de artikelen 11 tot en met 15.

Voor de verplichtingen van de houder van de ontheffing met betrekking tot levering en productie geldt dat de houder van de ontheffing wordt beschouwd als zowel producent als leverancier in overeenstemming met artikel 1, eerste lid, onderdelen f en g, van de wet.

Voor de regionale netbeheerder en de gebruikelijke leveranciers geldt dat zij krachtens de artikelen 12, respectievelijk 15, van enkele verplichtingen ontheven zijn.

4. Uitvoerings- en handhavingstoets ACM/regeldruk/reacties op internetconsultatie

(*PM*: tijdens de internetconsultatie wordt een uitvoerings- en handhavingstoets door de Autoriteit Consument en Markt uitgevoerd. In deze paragraaf wordt onder meer een passage opgenomen met betrekking tot de uitvoeringslasten, toezichtlasten en administratieve lasten).

II. ARTIKELEN

Artikelen 1 en 18

In artikel 1 van dit besluit is voor de begripsbepaling van de begrippen consument, coöperatie en vereniging van eigenaars aangesloten bij de gangbare definitie in het Burgerlijk Wetboek. Daarbij geldt voor het begrip consument in het voorstel van wet, Implementatiewet richtlijn consumentenrechten, 33520, in een begripsbepaling in het artikel 230g, eerste lid, onderdeel a, van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek zal worden voorzien. In artikel 18 is in een samenloopbepaling voorzien. Naar verwachting treedt dit voorstel van wet, na tot wet te zijn verheven eerder in werking dan dit besluit of daarmee gelijktijdig in werking. Indien dit besluit eerder in werking treedt dan eerdergenoemd voorstel van wet, voorziet artikel 1 in een begripsbepaling die in overeenstemming is met dat voorstel van wet.

Met de begripsbepaling 'project' is in samenhang met de aanvraag een kader bepaald voor het samenstel van handelingen waarvoor de houder van de ontheffing in afwijking van de wet ontheffing verkrijgt.

Een projectnet is het fysieke deel van de uitvoering van een project waaraan niet meer dan 500 afnemers deelnemen en dat in overeenstemming met de begripsbepaling in artikel 1, eerste lid, onderdeel aq, van de wet voor een gesloten distributiesysteem met slechts één aansluiting aan een net is verbonden op een wijze als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onderdeel g, van een netbeheerder.

Artikelen 2, 4, tweede lid, 7, eerste lid, onderdeel a, 10, vierde lid, onderdeel a en 12

Artikel 2, eerste lid, geeft de Minister van Economische Zaken gedurende vier jaar na inwerkingtreding van dit besluit een grondslag voor het verlenen van een ontheffing voor het uitvoeren een project dat bij wege van experiment afwijkt van de wet. Er kan voor ieder project ontheffing worden verleend voor zes onderwerpen:

a. het verbod aan anderen dan een netbeheerder om netbeheertaken uit te voeren voorzover die taken betrekking hebben op het optimaliseren van aanbod en vraag van elektriciteit (het verbod in de artikelen 16, derde lid en 16a van de wet).

Dit betekent dat de houder van de ontheffing enkele taken kan uitvoeren die aan de netbeheerder toekomen, maar alleen die taken die in het project zijn beschreven en met toepassing van artikel 10 in overeenstemming met de wet worden uitgevoerd (artikel 4, tweede lid, in samenhang met artikel 7, eerste lid, onderdeel a). De netbeheerder is dan niet langer gehouden die taak te verrichten (artikel 12).

b. de verplichting bepaalde typen aansluitingen binnen 18 weken te realiseren (artikel 23, derde lid, tweede volzin, van de wet),

c. de tariefstructuren (artikelen 27, 28, eerste en tweede lid, 29 en 30, van de wet),

d. de informatiecode (artikelen 53 tot en met 59 van de wet),

e. bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels om te voorzien in een voldoende transparante en liquide markt (artikel 86d van de wet),

f. bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels met betrekking tot facturering (artikel 95lb van de wet), uitgewerkt in het Besluit kostenoverzicht energie.

Artikel 2, tweede lid, breidt de grondslag voor de ontheffing uit voor projecten die als projectnet aangemerkt worden.

De ontheffing kan betrekking hebben op alle taken als bedoeld in artikel 16, eerste lid, van de wet die door regionale netbeheerders worden uitgevoerd. De taken van de netbeheerder kunnen in een projectnet vrijwel volledig door de houder van de ontheffing worden overgenomen. De houder van de ontheffing is eigenaar en beheerder van het projectnet op een met een gesloten distributiesysteem vergelijkbare wijze (zie artikel 15, vijfde lid, eerste volzin, van de wet en artikel 10, vierde lid, onder a, van dit besluit). Afhankelijk van de vormgeving van het project zal van artikel 93 van de wet met betrekking tot eigendom en ontheffing worden verleend.

Artikelen 3, 4, vierde en vijfde lid, en 7, eerste lid, onderdelen b en c

Artikel 3, eerste lid bepaalt dat de ontheffing kan worden verleend aan een vereniging. Dit zijn coöperaties of verenigingen van eigenaars. Verder wordt de ontheffing alleen verleend voor een project dat bijdraagt aan ontwikkelingen op het gebied van decentraal opgewekte duurzame elektriciteit of elektriciteit opgewekt in een installatie voor warmtekrachtkoppeling, indien afwijking

van de wet nodig is voor de uitvoering van het project. Het is niet de bedoeling dat ontheffing wordt verleend voor handelingen die al op andere wijze door de wet zijn toegestaan of kunnen worden toegestaan. In artikel 7, eerste lid, onderdelen b en c, is dit expliciet verwoord. De ontheffing, bedoeld in artikel 2, heeft betrekking op het verbod in de artikelen 16, derde lid, en 16a, eerste lid, van de wet voor iedere andere persoon dan een netbeheerder om een taak met betrekking tot netbeheer uit te voeren. Artikel 3, tweede lid, regelt dat de ontheffing niet alleen betrekking heeft op de aanvrager van de ontheffing, maar ook op andere personen die handelingen verrichten voor de uitvoering van het project. Voorschriften en beperkingen die aan de ontheffing zijn verbonden gelden eveneens voor andere personen (artikel 4, vierde lid). De ontheffing wordt op aanvraag verleend, maar is niettemin een besluit dat niet tot een of meer belanghebbenden is gericht als bedoeld in artikel 3:42, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 4, eerste en derde lid

Het eerste lid bepaalt dat aan de ontheffing voorschriften kunnen worden verbonden met betrekking tot de belangen die de wet beoogt te beschermen. De verlening van een ontheffing betekent niet dat bescherming van deze belangen wordt gegarandeerd. Bij het verlenen van een ontheffing en de daarbij gestelde voorschriften wordt een zodanige bescherming geboden dat in voldoende mate rekening wordt gehouden met de volgens de wet te beschermen belangen. Wanneer de door de aanvrager in de documenten bij de aanvraag beschreven voorzieningen onvoldoende concreet zijn omschreven en niet in voldoende concrete voorschriften kan worden voorzien, wordt de aanvraag afgewezen. Het derde lid bepaalt dat de ontheffing niet zonder toestemming van de minister overdraagbaar is met overeenkomstige toepassing van artikel 95c. Deze bepaling komt overeen met artikel 95e van de wet dat op projecten niet van toepassing is (artikel 14, onderdeel b). De ontheffing heeft betrekking op experimenten, die slechts door coöperaties en verenigingen van eigenaren worden uitgevoerd. Indien de vereniging de krachtens dit besluit verstrekte ontheffing aan een andere vereniging wil overdragen, en daarmee de leden van de vereniging een andere leverancier krijgen, kan daarin worden voorzien op een wijze overeenkomstig de werkwijze die volgens artikel 95e, derde en vierde lid, in samenhang met artikel 95c van de wet voor leveranciers geldt. Onduidelijkheid over de vraag wie op enig moment bij een eventuele overdracht van het project verantwoordelijk is voor de levering van elektriciteit, wordt hiermee tegengegaan.

Artikel 5

Het eerste lid van dit artikel regelt dat bij afzonderlijk besluit van de minister een aanvraagperiode wordt opengesteld. Een aanvraag kan door een ieder worden ingediend. Het besluit om een aanvraagperiode open te stellen zal om die reden met toepassing van artikel 3:42 van de Algemene wet bestuursrecht worden bekendgemaakt. De minister voorziet in de beschikbaarheid van een aanvraagformulier dat langs elektronische weg beschikbaar gesteld zal worden.

Artikel 6

Artikel 6 bepaalt dat de minister een maximum stelt aan het aantal te verlenen ontheffingen bij de openstelling van de aanvraagperiode. Reden hiervan is dat het niet goed te voorzien is in welke mate aanvragen voor projecten. In beginsel wordt ontheffing verleend voor tien projecten per jaar en voor tien projecten met een projectnet per jaar.

Artikelen 7, eerste lid, onderdelen d tot en met y en 11

Met de onderdelen d tot en met y worden eisen gesteld aan de aanvraag om ontheffing in verband met de door de wet te beschermen belangen, genoemd in artikel 4, eerste lid, van dit besluit en paragraaf 1.5 van deze toelichting.

De onderdelen d en e hebben betrekking op de betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening, waaronder de transportzekerheid en leveringszekerheid van elektriciteit, de veiligheid, de bescherming van consumenten en de bescherming van het milieu. Zo kan de aanvraag worden afgewezen wanneer de minister een aanwijzing heeft dat de transportzekerheid of de leveringszekerheid in gevaar wordt gebracht of bijvoorbeeld het belang van de veiligheid onvoldoende gewaarborgd is. De verlening van de ontheffing is bedoeld voor experimenten. Als er twijfel bestaat aan de uitvoerbaarheid van een experiment in verband met de in de onderdelen d en e bedoelde belangen kan de ontheffing worden geweigerd. De minister heeft een ruime

beoordelingsvrijheid. Het is derhalve niet nodig dat de minister aantoont dat er een gevaar bestaat. De aanvraag heeft immers geen betrekking op een aanvraag om een vergunning, waarvoor het uitgangspunt zou gelden dat die in beginsel wordt verstrekt, maar om een ontheffing voor een experiment waarin van de wet wordt afgeweken en andere belangen zwaarder kunnen wegen dan het belang van de aanvrager om een ontheffing te verkrijgen. Wanneer de ontheffing is verleend is dat geen vrijbrief voor de aanvrager. De aanvrager is zelf verantwoordelijk voor een goede uitvoering van het experiment en kan door de toezichthouder op naleving worden aangesproken (artikel 5a, eerste lid, eerste zinsdeel van de wet).

In de onderdelen f en g is bepaald dat alle afnemers die deelnemen in het project lid zijn van de vereniging en aangesloten zijn aan hetzelfde midden- of laagspanningsnet. Dit betekent dat de vereniging met slechts één regionale netbeheerder te maken heeft en de regionale netbeheerder met slechts één partij in de vorm van een vereniging te maken heeft. Dit maakt het project overzichtelijk en sluit aan bij de gedachte van versterking van de lokale betrokkenheid bij opwekking van duurzame elektriciteit. De vereniging kan een rechtspersoon in het leven roepen, die duurzame elektriciteit opwekt en in verband daarmee als afnemer en producent aangesloten wordt op het net. Deze afnemer is geen lid van de vereniging. Een vereniging kan hiermee de activiteiten met betrekking tot de productie van elektriciteit gescheiden houden van andere activiteiten, zoals het beheer van onroerende zaken. Dit is met het tweede gedeelte van de volzin van onderdeel f en onderdeel i mogelijk gemaakt.

Onderdeel h maakt het mogelijk dat netbeheerders of leveranciers onderdelen van het project uitvoeren. Zij zijn daarbij gebonden aan de taken die de wet aan hun bij de splitsing van netbeheer en productie heeft toebedeeld. Artikel 2 voorziet niet in ontheffing van artikel 11, eerste lid, van de wet. In onderdeel j is geëxpliciteerd dat dit voor iedere onderneming geldt die binnen de Europese Unie of in een derde land netbeheerder of producent is.

Onderdeel j sluit iedere directe of indirecte vorm van zeggenschap uit in een vereniging door een netbeheerder, leverancier of producent op de elektriciteitsmarkt in Nederland of in de Europese Unie.

Onderdeel k regelt dat de leden van de vereniging op basis van gelijke zeggenschap aan het project deelnemen. Er wordt geen ontheffing verleend aan een vereniging die op enigerlei wijze zeggenschap aan de leden heeft onttrokken. Dit betekent voor een vereniging die een "groot" project heeft met bijvoorbeeld enige duizenden leden dat er een redelijke balans tussen zeggenschap en uitvoerbaarheid gevonden moet worden.

De onderdelen l, m en n hebben betrekking op de uitvoerbaarheid van het project. Bij de uitvoerbaarheid worden vragen gesteld zoals: Is het project redelijkerwijs financierbaar? Is er genoeg expertise? Is de organisatie op orde?

De onderdelen o, y en z hebben betrekking op de overdraagbaarheid van het project, wanneer een lid van een vereniging niet meer aan het experiment wil meedoen of wanneer het experiment wordt beëindigd.

De onderdelen p tot en met s beperken de omvang van het project, zoals beschreven in paragraaf 2.2.

De onderdelen t, v, w, x hebben betrekking op de inpasbaarheid van het project in technische en administratieve zin.

Met onderdeel u en artikel 11 is uitgesloten dat als onderdeel van een project andere afwijkingen van het gebruikelijk regionale netbeheer worden opgenomen. Als een directe lijn, een gesloten distributiesysteem, een projectnet dat geen onderdeel is van dat project of een hoogspanningsnet op een project worden aangesloten, waarvoor een aanvraag om ontheffing is ingediend, wordt de ontheffing niet verleend en indien de ontheffing al is verleend, wordt deze met toepassing van artikel 9, onderdelen b, c of e, in voorkomend geval in samenhang met artikel 11 ingetrokken.

Artikel 8

In paragraaf 2.4 is de rangschikking van projecten uiteengezet.

Artikel 9

Dit artikel voorziet in diverse mogelijkheden om de ontheffing te wijzigen of in te trekken dan wel nieuwe voorschriften aan de ontheffing te verbinden. In onderdeel i is geregeld dat de ontheffing kan worden ingetrokken in verband met het niet voldoen aan verwachtingen van het experiment in verband met ontwikkelingen op het gebied van decentraal opgewekte duurzame elektriciteit, of elektriciteit opgewekt in een installatie voor warmtekrachtkoppeling. Intrekking op grond van deze

bepaling kan nadat er vier jaar en drie maanden verstreken zijn na het verlenen van de ontheffing. Deze termijn is voldoende lang om een experiment een kans te geven om te slagen.

Artikelen 10, eerste, tweede en vierde lid en 13 tot en met 15

In de paragrafen 2.3 en 3.2 is een algemene uiteenzetting gegeven over de artikelen 10, eerste, tweede en vierde lid en 13 tot en met 15.

Artikel 10, derde lid

Artikel 85, tweede lid, van de wet voorziet erin dat krachtens ministeriële regeling bij netbeheerders kosten in rekening kunnen worden gebracht. Artikel 10, derde lid, van dit besluit voorziet erin dat deze regels eveneens kunnen worden gesteld voor de houder van een ontheffing als bedoeld in artikel 2.

Artikel 16

In paragraaf 2.5 is een uiteenzetting gegeven over de duur van de experimenten.

Artikel 17

In paragraaf 2.6 is een uiteenzetting gegeven over de monitoring en beoordeling van experimenten.

De Minister van Economische Zaken,